

УДК 378.091.33:004]:37.09(045)

*АЛЬОНА ПРОКОПЕНКО, кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри інформатики, Комунальний заклад
"Харківська гуманітарно-педагогічна академія" Харківської
обласної ради, Україна
ORCID 0000-0002-3735-342X
krav4enya.alena@ukr.net*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ФРЕЙМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЕДУКАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

*ALONA PROKOPENKO, Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor of Informatics Municipal
Institution "Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy" of
the Kharkiv Regional Council, Ukraine*

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF THE FRAME OF THE PEDAGOGICAL CONCEPT OF EDUCATION OF FUTURE TEACHERS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF EDUCATION

Підґрунтям для розробки фрейму педагогічної концепції за темою наукової розвідки стануть: вихідна емпірична база використання базових і ключових понять досліджуваного феномена; закони, постулати, принципи загальнофілософського значення, загальнонаукові та конкретно наукові методологічні підходи до дослідження; правила логічного висновку – закономірності досліджуваного явища; понятійно-категоріальний апарат дослідження; принципи, на основі яких будується авторська педагогічна концепція едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти тощо.

Ключові слова: концепція, педагогічна концепція, едукація, діджиталізації освіти, фрейм педагогічної концепції.

Summary. The researcher found that the basis for the development of the frame of the pedagogical concept on the topic of scientific intelligence will be: the initial empirical basis for the use of basic and key research concepts; laws, postulates, principles of general philosophical significance,

general scientific and specifically scientific methodological approaches to research; rules of logical inference - patterns of the studied phenomenon; conceptual and categorical apparatus of research; principles on the basis of which the author's pedagogical concept of education of future teachers in the conditions of digitalization of education is built, etc.

Key words: concept, pedagogical concept, education, digitalization of education, frame of pedagogical concept.

Мета: виявити особливості розробки фрейму авторської педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти при здійсненні порівняльно-критичного аналізу вже існуючих концепцій.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У сучасних умовах розвитку вітчизняної вищої освіти та під впливом наявних політичних, соціальних, економічних чинників (масштабна глобалізація і загострення конкурентної боротьби на національному та світовому рівнях в усіх сферах життєдіяльності людини, передусім, й у сфері освіти; діджиталізація освіти (особливо з початком

пандемії 2019 р. – COVID-19); стрімкий розвиток дистанційної освіти, а відтак і відповідних ІТ-технологій та інтернет-платформ (Moodle, Google Classroom, Mozaik education, Zoom тощо), і, як наслідок, докорінні зміни в умовах професійної діяльності; зростання транскордонної міграції; демографічна криза тощо) спостерігаються масштабні зміни пріоритетів у вимогах до підготовки компетентних педагогічних кадрів. "Проблема освіти виходить на передній план у зв'язку зі становленням нового типу суспільних відносин ... Наразі в Україні склалася суперечлива ситуація між вимогами суспільства до фахівця, з одного боку, і реальним рівнем його підготовки у вищих навчальних закладах – з іншого" (*Харківська, 2009, с. 411–420*). Відповідно до теми наукового дослідження згадані вище зміни в суспільстві та освіті зокрема спонукають до модернізації існуючих педагогічних концепцій і розробки нових педагогічних концепцій розвитку вищої освіти, що повноцінно відповідатимуть усім реаліям і потребам сучасності. А звідси постає досить імовірним й актуальним питання розробки фрейму саме педагогічної концепції едукації май-

бутніх учителів в умовах діджиталізації.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Відомо, що в педагогіці налічується чимала кількість як дидактичних, так і наукових концепцій. Однак і дотепер питання розробки педагогічної концепції освіти майбутніх учителів вважається недостатньо розглянутим. Сучасними науковцями досліджено безпосередньо чимало різноманітних аспектів, які неодмінно пов'язані із зазначеною проблематикою. Зокрема, маємо на увазі вагомий внесок у розробку теоретичних і прикладних аспектів змісту й особливостей освіти у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців, передусім і вчителів, в умовах закладу вищої освіти здійснили такі вітчизняні науковці, як О. Вишневський, І. Підласий, А. Кочубей. Стосовно проблеми впровадження в освітній процес інтерактивних методів і технологій навчання в умовах діджиталізації та цифровізації освіти, то над цим питанням працюють В. Андрієвська, І. Богданова, І. Мельничук, Л. Пироженко, О. Пометун, О. Січкарук, П. Шевчук та багато інших. Розробку освітніх концепцій знаходимо в роботах багатьох вітчизняних науковців: І. Анненкової, М. Бирки, О. Дубасенюк, М. Ілляхова, Г. Кравченко, Т. Левченко, Т. Сорочан, В. Сидоренко, А. Харківської та інших. Доробки згаданих авторів присвячені розробці концепцій освіти впродовж життя. Проблеми вивчення особливостей розробки фрейму педагогічної концепції освіти майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти у вітчизняній науковій літературі не знаходимо, тому даний феномен є достатньо актуальним.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробку педагогічної концепції освіти майбутніх учителів в умовах діджиталізації не вдається здійснювати без загальної характеристики концепції розвитку педагогічної освіти. Тому, обґрунтовано, як саме необхідно вибудувати фрейм педагогічної концепції, на що доцільно опиратись, які структурні елементи мають бути врахо-

вані тощо.

У сучасному світі існує дві версії науки: сильна і слабка. Відтак до слабкої версії науки відносять і педагогічну галузь науки, хоча у психолого-педагогічних дослідженнях, що здійснюються з початку XXI ст., майже відсутні роботи, які не використовували б методи математичної статистики, дискретної математики, теорії ймовірностей для обробки експериментальних даних, кількісного і якісного аналізу емпіричного матеріалу, верифікації висунутої гіпотези тощо. Необхідно наголосити, що сучасна педагогічна концепція як вагома складова педагогічної галузі науки являє собою конвергенцію ознак сильної і слабкої версії науки. А тому, урахувавши зазначене вище, підґрунтям для розробки фрейму педагогічної концепції за темою наукової розвідки стануть: вихідна емпірична база вживаності базових і ключових понять дослідження (сильна версія науки); закони, постулати, принципи загальнофілософського значення, загальнонаукові та конкретно наукові методологічні підходи дослідження (сильна версія науки); правила логічного висновку – закономірності досліджуваного феномена (сильна версія науки); понятійно-категоріальний апарат дослідження (слабка версія науки); принципи, на підставі яких будується авторська педагогічна концепція освіти майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти (слабка версія науки) тощо. Конвергенція таких версій сприятиме: науково-методичному пізнанню досліджуваного феномена, у межах якого освіта майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти виступатиме одночасно як суб'єкт, об'єкт або засіб досягнення поставленої мети; розширенню знань про досліджуваний об'єкт; розумінню їх співвідношення з феноменом освіти майбутніх учителів як засобом вирішення поставлених завдань; зіставленню ціннісно-цільових орієнтацій суб'єкта з цінностями і цілями вищої освіти.

Для забезпечення ефективної розробки педагогічної концепції досліджуваного феномена доцільно враховувати концепції різних на-

прямів, зокрема: концепції освіти впродовж життя (І. Анненкова; М. Бирка; О. Дубасенюк; Т. Сорочан; А. Харківська); психолого-педагогічні концепції (О. Баніт, М. Білоцерковець, О. Пінська та ін.); концепції освітнього середовища (Я. Малихіна; Л. Панченко та інші); сучасні концепції та ідеї модернізації освіти (Ю. Атаманчук, Т. Борова, М. Гриньова, Г. Пономарьова, А. Харківська та ін.). Не менш важливими є концепції та положення освіти майбутніх учителів, а також існуючі педагогічні концепції, затверджені на державному рівні постановами Кабінету міністрів України: Концепція комунікації у сфері гендерної рівності; Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти; Концепція розвитку цифрових компетентностей; Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні; Розпорядження Кабінету Міністрів України про "Деякі питання цифрової трансформації" тощо.

Проаналізувавши зміст наведених вище концепцій, зокрема педагогічних, з'ясовано, що їх структури дотичні. Вони складаються з розділів педагогічного та управлінського напрямів: розкриття актуальних проблем, які потребують вирішення; мети та термінів реалізації концепцій; планування (план заходів), прийняття управлінського рішення (створення відповідних структурних підрозділів, вироблення стратегічного бачення концепцій, що впроваджуються тощо); шляхів і способів розв'язання проблем; прогнозу впливу на ключові інтереси сторін; очікуваних результатів; обсягу фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів; контролю виконання прийнятих управлінських рішень. Аналіз змістового їх наповнення дозволив дійти висновку, що в галузі педагогічної науки спостерігається зв'язок між поняттями "педагогічна концепція" і "педагогічна система". Підтвердження цього спостерігаємо й у проведенні даної наукової розвідки, оскільки розробка фрейму і створення структури більшості педагогічних концепцій неможливі без урахування елемен-

тів, з яких формується педагогічна система підготовки здобувачів освіти та педагогічних кадрів зокрема.

Наступним, відповідно до алгоритму дослідження, доцільно здійснити порівняльно-критичний аналіз і систематизацію концептуальних досягнень, отриманих під час проведення фундаментальних наукових розвідок вітчизняними та зарубіжними вченими, щодо обґрунтування необхідних структурних компонентів концепції. Однією з основоположників теоретико-методологічних засад загальної педагогіки та теорії педагогіки є Н. Кузьміна. Концепція педагогічних здібностей, обґрунтована як у працях ученої, так і доробках її послідовників – учнів наукової психолого-педагогічної школи Н. Кузьміної, складається з п'яти структурних компонентів (мета, навчальна інформація, засоби комунікації, здобувачі освіти та педагогічні працівники) і п'яти функціональних концептів, на основі яких у подальшому розроблено та сформовано низку педагогічних моделей і концепцій. Пізніше до фрейму наведеної концепції додалися ще два функціональних концепти: оцінний і прогностичний.

Т. Борова в результаті наукового вивчення зазначає: "Концепція дослідження спирається на фундаментальні філософські ідеї, передусім філософії освіти та управління, філософської антропології, а також відбиває взаємозв'язок різних підходів загальнонаукової й конкретно-наукової методології до вивчення досліджуваної проблеми. В основу покладені концепції сталого розвитку, інформаційного суспільства, концепція антропосоціального управління суспільством; спрямованої організації та теорія адаптивного управління" (Борова, 2012, с. 11–12).

Науковці вважають, що за аналогією з теоріями сильної версії науки компоненти педагогічних концепцій можна об'єднати в наступні блоки: підстава (емпіричний базис, ідеалізований об'єкт), ядро (поняття, закони, фундаментальні положення, засади), слідства (практичне застосування теорії, тлумачення фактів, про-

гнозування), інтерпретація (пояснення законів, розуміння меж використання концепції).

Якщо здійснити порівняльно-критичний аналіз дисертаційної роботи В. Ульянової "Теоретичні і методичні засади адаптивного управління якістю музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі" з науковими доробками інших науковців, наприклад, Т. Борової, то можна дійти висновку, що розроблена концепція також містить три аналогічних концепти: методологічний, теоретичний, технологічний. Однак зміст їх наповнення відрізняється. У методологічному концепті, окрім загальних положень (фундаментальні філософські ідеї, діалектична теорія про загальний зв'язок, теорія нестабільності тощо), авторка пропонує враховувати проблемно орієнтований, стратегічний, особистісно зорієнтований, системний і компетентнісний підходи. У теоретичному – у систему теоретичних положень В. Ульянова вводить: "формування й уточнення дефініцій основних понять; виокремлення сутнісних характеристик і визначення теоретичних засад для розробки системи адаптивного управління якістю музичної освіти та художньо-естетичного виховання у ВПНЗ" (Ульянова, 2016, с. 11–15). Фрейм технологічного концепту В. Ульянової, що передбачає розробку системи адаптивного управління якістю музичної освіти та художньо-естетичного виховання у ВПНЗ, за своєю суттю є подібним до технологічного концепту Г. Кравченко (розробка системи адаптивного управління відповідно до досліджуваної теми).

Порівняльно-критичний аналіз наукової роботи Я. Малихіної "Теоретичні і методичні засади управління взаємодією вищого навчального закладу із зовнішнім середовищем" дозволяє стверджувати, що авторка в розробці концептуальних положень визначила три взаємопов'язаних концепти: методологічний, теоретичний і технологічний. Методологічний концепт відрізняється від концептів наведених вище науковців лише визначеними методологічними підходами, а саме: системний,

стратегічний, соціально-маркетинговий, ситуаційний і проблемно орієнтований. Фрейми теоретичного і технологічного концептів Я. Малихіної за своєю суттю подібні до відповідних концептів згадуваних учених (Малихіна, 2015).

Не заперечуючи наукової цінності, отриманих результатів, що й було метою наукової роботи згадуваних авторів, акцентуємо на серйозному недоліку: усі проаналізовані вище концепції мають конкретно науковий характер, на жаль, вирішуючи, безумовно, актуальну, але виокремлену проблему. Загальну суть запропонованих концепцій як у фреймовому, так і змістовному напрямках не завжди можна спроектувати у процесі дослідження на аналогічні феномени. Так, розроблену концепцію підготовки магістрів з управління навчальним закладом до інформатизації управлінської діяльності (за Ю. Атаманчуком) не можна спроектувати на підготовку бакалаврів-психологів; концепцію проєктування методичної системи навчання математики (за О. Єпішевою) некоректно адаптувати на проєктування методичної системи навчання гуманітарних наук тощо. Крім цього, маючи ознаки системності, цілісності та використовуючи як підґрунтя методологічний концепт з відповідними до обраної теми підходами, дані концепції допускають неоднозначність у практичному використанні у споріднених напрямках галузі освіти, що іноді призводить до зниження результативності освітньої діяльності.

Теоретичний аналіз наукових розвідок згаданих авторів дозволив дійти висновку, що фрейм педагогічної концепції має складатися з чітко обґрунтованих концептів, на підставі яких можна розробляти будь-яку педагогічну концепцію конкретного досліджуваного феномена.

Підтвердження цього знаходимо у висновках відомих учених В. Загвязинського і Р. Атаханова, які виділили наступні положення методології педагогіки: 1) учіння щодо структури та функцій педагогічного знання; 2) базові, ключові, фундаментальні педагогічні положення (теорії,

концепції, гіпотези), що мають загальнонауковий сенс; 3) учіння про логіку та методи педагогічного дослідження; 4) учіння про засоби використання отриманих знань для удосконалення практики (*Загвязинський, Атаханов, 2006, с. 40*). На їх основі можна проводити загальнонаукові, конкретно наукові дослідження, а також розробляти рекомендації щодо практичного використання.

У розробці педагогічної концепції необхідною умовою є визначення меж її застосування – окреслення кола ефективного впровадження і розвитку, що сприятиме забезпеченню чіткості, конкретності та ясності розуміння основних змістових положень. При цьому необхідно враховувати, що авторська позиція використання концепції може бути більш конкретизована відповідно до теми наукової розвідки, ніж запропонована галузь її загального використання в освітньому процесі.

При визначенні меж застосування педагогічних концепцій варто наголосити, що вони є дещо умовними, адже залежать від зовнішніх і внутрішніх чинників розвитку не лише конкретної освітньої установи, а й самої педагогічної концепції, педагогічної науки загалом. До таких чинників Є. Яковлев і Н. Яковлева відносять: "об'єкти, на які поширюються положення педагогічної концепції, тобто ті аспекти педагогічного процесу, які можуть бути вдосконалені при її використанні; досягнутий рівень знання в галузі педагогічної теорії, методології та технології, тобто наявні в науці досягнення, що становлять галузь проблем, що ефективно вирішуються в даний час; ближні і перспективні цілі і завдання, що стоять в освітній сфері, які, з одного боку, обґрунтовують потребу створення педагогічної концепції, а з іншого – визначають перелік найважливіших питань і глибину їх вирішення" (*Яковлев, Яковлева, 2010*).

Отже, у розробці концепції освіти майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти необхідно враховувати наведені вище межі застосування.

Підсумовуючи проаналізоване,

можемо стверджувати, що уніфікований фрейм педагогічної концепції окремого фундаментального досліджуваного феномена має складатися з чотирьох концептів:

1. Настановчий (сучасні проблеми досліджуваного феномена; загальні положення: фундаментальні філософські закони, діалектичні найзагальніші теорії про загальний зв'язок, взаємозв'язок природи та суспільства, спіральний розвиток суспільства, теорію нестабільності тощо); нормативно-правові документи, затверджені на міжнародному, державному або регіональному рівнях; предметна галузь концепції (система базових і ключових понять/категорій; визначення предмета концепції, межі її застосування).

2. Управлінський (планування: визначення стратегічної цілі, завдань, плану заходів; прийняття управлінського рішення щодо створення відповідних структурних підрозділів, організацій і контроль їх виконання).

3. Системний (авторська теоретична модель / блок-схема / система досліджуваного феномена, що включає: мету, завдання, теоретико-методологічні основи (підходи, принципи, функції), обґрунтування методик, методів, форм, засобів, спрямованих на досягнення результату та педагогічні умови (за необхідністю).

4. Практико-утилітарний (упровадження обґрунтованих методик, методів, форм, засобів; шляхи реалізації педагогічної концепції; очікувані результати; верифікація її ефективності).

Також у зміст даного концепту можна включати не лише загальні положення, а й сучасні проблеми, нормативно-правові документи, категорійно-поняттєвий апарат, предмет концепції та межі її застосування тощо.

Управлінський концепт доцільно вводити у фрейм педагогічної концепції, тому що, як слушно зазначає Є. Хриков, "ефективність освітніх процесів значною мірою залежить від ефективності управлінської діяльності" (*Хриков, 2018*). Наявність управлінського концепту дозволяє здійснювати узгодженість (варіатив-

ну) з національними, загальноєвропейськими та світовими стратегічними нормативно-правовими і програмними документами; проводити (за необхідністю) SWOT-аналіз; формувати системне уявлення щодо стратегічних шляхів досягнення окресленої мети концепції; визначати терміни досягнення поставленої стратегічної цілі та виконання сформульованих завдань тощо.

Отже, представлення педагогічної концепції за розробленим уніфікованим фреймом, імовірно, сприятиме розгляду її з погляду конвергенції сильної та слабкої версій науки як цілісної, логічно структурованої, завершеної науково-педагогічної теорії з визначеними межами її застосування та можливістю отримання ефективного практико-орієнтованого результату через його верифікацію.

У процесі побудови фрейму педагогічної концепції окремого фундаментального досліджуваного феномена згідно з логікою дослідження доцільно використовувати наступні загальнонаукові методи: здійснити порівняння та інтегрування схожих ознак локальних концептів, що дозволить обґрунтувати загальну структуру педагогічної концепції освіти майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти (методи індукції та узагальнення); характеризувати кожний з концептів фрейму (настановчий, управлінський, системний, практико-утилітарний), що розробляється, на підставі розуміння загальної характеристики відповідної педагогічної концепції (метод дедукції); обрані концепти структурувати в єдину цілісну педагогічну концепцію окремого фундаментального досліджуваного феномена (метод формалізації); застосувати модифікацію (використання окремих концептів, ідей, теоретико-методологічних положень тощо) сучасних педагогічних концепцій до розробки затребуваної концепції (метод адаптації); використати інноваційні ідеї, педагогічні нововведення (технології, методики, форми та засоби) новаторів сучасної педагогіки у процесі формування власної концепції

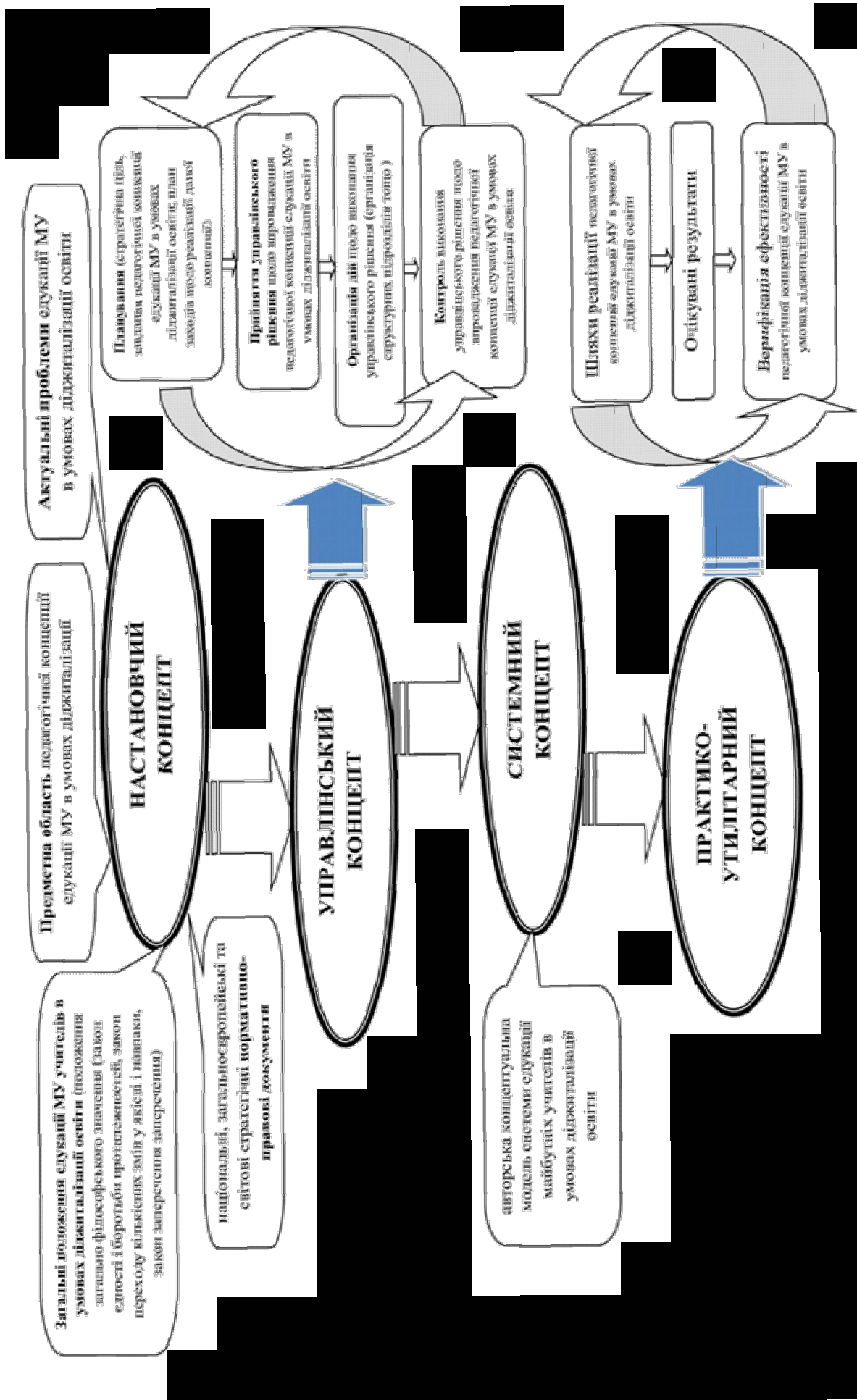

Рис. 1. Модель фрейму педагогічної концепції **с**лужації **м**айбутніх **у**чителів **в** умовах **д**іджиталізації **о**світні

(В. Андрієвська "Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності" (Андрієвська, 2019); І. Богданова "Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій" (Богданова, 2003); (метод запозичення); провести аналогію щодо подібності основних ознак концептів існуючих педагогічних концепцій (метод аналогії); виокремити найбільш значущі стратегічні альтернативи та обрати оптимальний варіант серед них, не враховуючи менш значущі характеристики досліджуваного феномена (метод концептуального абстрагування); довести доцільність розробки авторської теоретичної моделі/блок схеми/системи досліджуваного феномена (метод моделювання).

На підставі розробленого уніфікованого фрейму педагогічної концепції окремого фундаментального досліджуваного феномена представимо фрейм педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти (рис. 1). Перший концепт – настановчий – передбачає проблеми, положення загальнофілософського значення (закон єдності і боротьби протилежностей, закон переходу кількісних змін у якісні і навпаки, закон заперечення заперечення); національні, загальноєвропейські та світові стратегічні нормативно-правові документи (зокрема, закони України "Про професійну (професійно-технічну) освіту", "Про фахову передвищу освіту", "Про вищу освіту" тощо), затверджені на міжнародному, державному або регіональному рівнях; предметну галузь концепції (система базових ""концепція", "педагогічна концепція", "едукція", "діджиталізація", "діджиталізації освіти"" та ключових понять "едукція майбутніх учителів", "педагогічна концепція едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти"; визначення предмета концепції та межі її застосування).

Другий концепт – управлінський – містить: планування (стратегічна ціль, завдання педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти; план заходів (шляхів) щодо реалізації даної концепції); прийняття управлінського рішення (накази, розпорядження адміністрації ЗВО) та організації дій щодо впровадження педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, створення відповідних структурних підрозділів; контроль виконання управлінського рішення тощо.

Третій концепт – системний – авторська концептуальна модель системи едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, що включає: мету, завдання, теоретико-методологічні основи (методологічні підходи (загальнонаукові: системний, синергетичний, стратегічний, аксіологічний – і конкретно наукові: компетентнісний, фреймовий, діяльнісний, особистісно-орієнтований), принципи, функції,

обґрунтування методик, методів, форм, засобів підвищення ефективності едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, організаційно-педагогічні умови тощо) та характеризується саморозвивальною цілісністю.

Четвертий концепт – практико-утилітарний – упровадження обґрунтованих методик, методів, форм, засобів підвищення ефективності едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, шляхи реалізації педагогічної концепції; очікувані результати; верифікація ефективності даної концепції.

Отже, спираючись на розроблений уніфікований фрейм педагогічної концепції окремого фундаментального досліджуваного феномена, створено фрейм педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, який містить чотири взаємопов'язані концепти: настановчий, управлінський, системний, практико-утилітарний.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, завдяки ґрунтовному аналізу існуючих педагогічних концепцій, обґрунтуванню їх структурних елементів

нами визначено основні особливості розробки фрейму педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, яка, безумовно, має охопити всі аспекти освітньої діяльності і здобувачів освіти, і педагогічних працівників, і, тим не менш, посприяти вдосконаленню системи вітчизняної освіти.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що сьогодні головною метою створення нових педагогічних концепцій едукції, які охоплюють і освіту, і виховання, і розвиток особистості, зокрема, майбутніх учителів відповідно до умов діджиталізації освіти, є безпосередньо виведення сучасної освіти з т. зв. кризи, відведення її від стереотипних освітніх систем, повноцінне оновлення й докорінне реформування, а відтак – наближення й піднесення її до вищих світових стандартів. Уважаємо, що в педагогічній реальності вказана концепція є слушною.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в окресленні сфери використання запропонованої педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, демонстрації її практичної цінності і практичній реалізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Андрієвська, В. М. (2019). Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності. (Дис. д-ра пед. наук). Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків.

Богданова, І. М. (2003). Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій. (Дис. д-ра пед. наук). Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеса.

Борова, Т. (2012). Теоретичні і методичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Національна академія педагогічних наук Украї-

ни, Державний вищий навчальний заклад "Університет менеджменту освіти", Київ.

Загвязинський, В., Атаханов, Р. (2008). *Методологія та методи психолого-педагогічного дослідження*. Москва: Академія.

Малихіна, Я. А. (2015). *Теоретичні і методичні засади управління взаємодією вищого навчального закладу із зовнішнім середовищем* (Автoref. дис. д-ра пед. наук). Державний заклад "Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка", Старобільськ.

Ульянова, В. С. (2016). *Теоретичні і методичні засади адаптивного управління якістю музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі*. (Автoref. дис. д-ра пед. наук). Державний заклад "Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка", Старобільськ.

Харківська, А. А. (2009). *Формування інформатичної компетентності майбутнього вчителя-інформатики у педагогічному ВНЗ. Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків: УІПА. С. 411–420.

Хриков, Є. М. (2018). *Методологія педагогічного дослідження*. Харків: ДІСА ПЛЮС. Взято з <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4827/1/khrikov.pdf>

Яковлев, Е. В., Яковлева, Н. О. (2010). *Педагогическое исследова-*

ние: содержание и представление результатов. Челябинск: Издательство РБИУ. С. 16.

REFERENCES

Andriievska, V. M. (2019). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti*. (Dys. d-ra ped. nauk). Kharkivskiy derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni H. S. Skovorody, Kharkiv.

Bohdanova, I. M. (2003). *Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv na osnovi zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii*. (Dys. d-ra ped. nauk). Pivdenoukrainskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho, Odesa.

Borova, T. (2012). *Teoretychni i metodychni zasady adaptivnoho upravlinnia profesiinym rozvytkom nauko-pedahohichnykh pratsivnykiv vyshchoho navchalnoho zakladu*. (Автoref. dys. d-ra ped. nauk). Nats. akad. ped. nauk Ukrainy, Derzh. vyshch. navch. zakl. "Un-t menedzh. osvity", Kyiv.

Zahviazynskiy, V., Atakhanov, R. (2008). *Metodolohiia ta metody psykholoho-pedahohichnoho doslidzhennia*. Moskva: Akademiia.

Malykhina, Ya. A. (2015).

Teoretychni i metodychni zasady upravlinnia vzaiemodiieiu vyshchoho navchalnoho zakladu iz zovnishnim seredovyschem. (Автoref. dys. d-ra ped. nauk). Derzh. zakl. "Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka", Starobilsk.

Ulianova, V. S. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady adaptivnoho upravlinnia yakistiu muzychnoi osvity u vyshchomu pedahohichnomu navchalnomu zakladi*. (Автoref. dys. d-ra ped. nauk). Derzh. zakl. "Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka". Starobilsk.

Kharkivska, A. A. (2009). *Formuvannia informatychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia-informatyky u pedahohichnomu VNZ. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*. Kharkiv: UIPA. S. 411–420.

Khrykov, Ye. M. (2018). *Metodolohiia pedahohichnoho doslidzhennia*. Kharkiv: DISA PLIUS. Retrieved from <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4827/1/khrikov.pdf>

Iakovlev, E. V., Yakovleva, N. O. (2010). *Pedahohicheskoe yssledovanye: sodержanye y predstavlenye rezultatov*. Cheliabynsk: Yzd-vo RBYU. S. 16.

Стаття надійшла 2.06.2022 р.